

Slutrapport

Vindkraft Öst Etapp II

Diarienummer: 2014-001720

Projektnummer: 3633-2

Företag/organisation Energikontoret i Mälardalen AB	Organisationsnummer 556134 - 8698
Postadress Kungsgatan 43	Bankgiro 539-4895
Postnummer/Ort 632 20 Eskilstuna	
Projektledare (förnamn, efternamn) Emil Andersson	
Telefon 072 – 857 10 15	
E-postadress emil.andersson@energikontor.se	Webbplats www.energikontor.se

Sammanfattning

Projektets syfte är att utifrån regionala behov och förutsättningar stödja och leda en process som skapar ett samlande och samverkande regionalt nätverk för en offensiv och hållbar utveckling av vindbruket i Mälardalen.

Vindkraft Öst ska verka för ökad kunskap, tillväxt, och entreprenörskap inom vindbruket. Målet är mer produktion och konsumtion av vindkraft samt att arbeta för en bredare kunskapsbas i regionen. Vindkraft Öst syftar till att leva vidare som ett nätverk med Energikontoret i Mälardalen som samordnare efter projekttidens slut.

Projektets målgrupp är kommuner, företag, organisationer och privatpersoner som är engagerade eller intresserade av vindbrukets utveckling.

Under projektet har bland annat 4 utbildningar, ett studiebesök och en större nätverksträff anordnats.

Projektet har pågått från 2014-05-14 till 2015-06-30.

1. Bakgrund

Under 2013 drevs projektet Vindkraft Öst av Energikontoret i Mälardalen och Region Örebro Energikontor, syftet med detta projekt var att samla in kunskap och erfarenheter från regionala och kommunala aktörer. Från detta gjordes en regional analys av läget för vindbruket i regionen. Projektet drevs i samverkan med offentliga och privata aktörer och har arbetat aktivt för att påverka förutsättningarna för vindbruket och bidra till att sätta miljömål uppnås.

Projektet syftade till att utifrån regionala behov och förutsättningar stödja och leda en process för att skapa ett samlande och samverkande regionalt nätverk för en offensiv och hållbar utveckling av vindbruket i Mälardalen. Med utgångspunkt i denna process och utifrån tidigare gjorda erfarenheter har projektet beskrivit en metod för hur flernivåstyrning på lokal och regional nivå kan mobiliseras och driva vindbrukets utveckling framåt. I etapp ett hölls ett antal lokala och regionala möten där nyckelpersoner från respektive region deltog och de specifika behoven och förutsättningarna har analyserats och resulterat i en regional analys av vindbruket i Mälardalen.

Under etapp I efterfrågas det informationsinsatser och studiebesök för att utveckla och bygga upp kunskap hos aktörerna, både lokala och regionala. Kunskapen är en nyckel för att bidra till förbättrade förutsättningar för utbyggnad av en lokalt förankrad och långsiktigt hållbart vindbruk. Vid de lokala och regionala mötena under etapp I framkom det att många aktörer är väldigt intresserade av vindbruket, men att kunskap och erfarenhet saknas.

Under detta projekt har de aktiviteter som har genomförts fokuserat på att höja kompetensen i regionen kring ett hållbart vindbruk, genom t.ex. utbildningsinsatser och studiebesök där kunskap om vindbrukets regionala egenskaper har förmedlats.

Projektets insatser har fokuserat på lokal nytta, näringslivsutveckling och ägande av vindkraft. Detta går helt i linje med Energimyndighetens prioriteringar. Vidare har projektet bidragit till att uppfylla samtliga sju utpekade kriterier i årets utlysning från Nätverket för vindbruk.

Projektet är ett samarbetsprojekt mellan Energikontoret i Mälardalen och Energikontoret Region Örebro län.

Projektet har finansierats från Energimyndigheten med 595 100 kr, med en finansieringsgrad av 49 % enligt beslut, total omsättning enligt beslut var 1 206 700 kr. En mer exakt redovisning av ekonomin sker i den ekonomiska slutredovisningen.

Projektet har pågått mellan 2014-05-14 och 2015-06-30.

2. Verksamhetsbeskrivning/projektbeskrivning och uppfyllelse av syfte, mål och målgrupp

3.1 Syfte

Projektets syfte är att utifrån regionala behov och förutsättningar stödja och leda en process som skapar ett samlande och samverkande regionalt nätverk för en offensiv och hållbar utveckling av vindbruket i Mälardalen.

3.2 Mål

Nedan listas målen och deras uppfyllnad presenteras i måluppfyllelsetabellen nedan.

3.2.1. Aktivitetsmål

- a. 20 st återkopplingsamtal till deltagare från de lokala mötena i etapp I.
- b. 8 st möten på lokal och regional nivå med olika aktörer i regionen.
- c. 1 st större workshop/nätverksträff för aktörerna i Vindkraft Öst.
- d. 1 st nulägesanalys
- e. 2 st referensgruppsmöten
- f. 4 st utbildningsinsatser
- g. 1 st studiebesök

3.2.2. Beteendemål

- h. Att fortsatt driva nätverket Vindkraft Öst
- i. Att öka deltagandet från olika aktörer till nätverket
- j. Att genom Vindkraft Östs verksamhet bidra till att få kommuner i regionen att inleda en process för etablering av ett hållbart vindbruk.

3.2.3 Effektmål

- k. Effektmålen för projektet är de regionalt nedbrutna målen av den nationella planeringsramen på 30 TWh vindkraft till 2020.

Måluppfyllelsestabell			
	Aktivitetsmål	Status	Kommentar
a.	20 st återkopplings-samtal till deltagare från de lokala mötena i etapp I	Slutfört	Gjordes i inledningen av projektet, vissa samtal gjordes via telefon och andra via personliga möten.
b.	8 st möten på lokal och regional nivå med olika aktörer i regionen.	Slutfört	Mötena på lokal och regional nivå har skett kontinuerligt under projektets gång. Vid några av mötena genomfördes återkopplingsamtalen med deltagare från etapp I.
c.	1 st större workshop/nätverksträff för aktörerna i Vindkraft Öst.	Genomfört	Nätverksträffen anordnades den 4:e juni 2015 i Örebro med 22 deltagare
d.	1 st nulägesanalys	Genomförd	Nulägesanalysen genomförd och har legat till grund för de 4 utbildningarna som har genomförts i projektet
e.	2 st referensgrupps-möten	2 st referens-gruppsmöten genomförda	Under det inledande referensgruppsmötet diskuterades projektets upplägg i stort och planerades. Under det senare diskuterades främst utbildningarnas innehåll och upplägg.
f.	4 st utbildningsinsatser	4 st utbildningar genomförda	<ul style="list-style-type: none"> • En utbildning hölls för Mälardalsrådets miljöutskott med fokus på hållbart vindbruk regionalt, nationellt och globalt. 36 deltagare varav 25 st var kommun- eller landstingspolitiker från regionen • En utbildning hölls i samband med E-day som anordnades tillsammans med länsstyrelsen i Sörmland. 60 deltagare. • En utbildning hölls om ägandeformer och kommunal upphandling av vindkraft i samarbete med Mälarenergi. 19 deltagare • En utbildning hölls om handläggning och tillsyn i vindkrafts-ärenden i Örebro. 20 personer deltog
g.	1 st studiebesök	Genomfört	Genomfördes i samband med nätverksträffen till en lantbrukares verk i Mosås utan för Örebro.
	Beteendemål		Kommentar
h.	Att fortsatt driva nätverket Vindkraft Öst		Nätverket har drivits vidare enligt angivet genomförande i beslutet
i.	Att öka deltagandet från olika aktörer till nätverket		Deltagandet på genomförda aktiviteter har ökat under etapp II jämfört med aktiviteter som anordnades under etapp I.
j.	Att genom Vindkraft Östs verksamhet bidra till att få kommuner i regionen att inleda en process för etablering av ett hållbart vindbruk		Fler kommuner i regionen utvecklar numera vindbruket som ett sätt att nå sina kommunala/regionala mål om förnybar energitillförsel.
	Effektmål		Kommentar
k.	Effektmålen för projektet är de regionalt nedbrutna målen av den nationella planeringsramen på 30 TWh vindkraft till 2020.		Går ej att följa upp under projekttiden. Projektets insatser främjar sammantaget regionala och lokala mål inom vindbruk.

3.3 Målgrupp

Målgruppen för detta projekt har varit kommuner, länsstyrelser, kommunförbund, regionförbund, företag, universitet/högskolor, privatpersoner och övriga organisationer i Mälardalen.

Målgruppen har i detta projekt nått utifrån kontaktlistor som byggdes upp under etapp I av Vindkraft Öst, samt breda och riktade inbjudningar till de aktiviteter som har genomfört inom projektet.

Den primära målgruppen för utbildningarna i projektet har varit kommuner (innefattas av politiker, tjänstemän, kommunala bolag som fastighetsbolag och energibolag). Den sekundära har varit övriga aktörer och intressenter i Mälardalen.

Målgruppen för utbildningarna har nåtts med riktade inbjudningar.

Energi- och Klimatrådgivarna har, förutom ett stort deltagande i nätverket, bidragit med att sprida information och inbjudningar internt i respektive kommun.

Målgruppen har nåtts via utskick av nyhetsbrev.

Viktiga nyheter i projektet har kommunicerats i respektive samarbetspartners kommunikationskanaler.

3.4 Verksamhetsbeskrivning

I inledningen av projektet genomfördes de 20 stycken uppföljningssamtal med medverkande aktörer från etapp I. Då en viss tid förflöt mellan etapp I och etapp II av Vindkraft Öst blev det ett visst fokus på vad som hänt hos aktörerna från de möten som hölls under etapp I. Samt att aktörerna fick lämna önskemål om innehåll på utbildningarna.

En mindre uppdatering av den regionala analysen (framtagen under etapp I) gjordes, dels i samband med uppföljningssamtalen och dels genom en avscanning av hur ansökningsläget ser ut för projekt i regionen.

En nulägesanalys genomfördes för att undersöka goda exempel från landet där kommuner framgångsrikt har arbetat med ett hållbart vindbruk. Nulägesanalysen baserades på erfarenheter från Nätverket för Vindbruks fyra noder. Även lokala goda exempel hämtades in och lades till i analysen.

Projektet har följt och sammanställt kunskap om vindkraftsbolaget som ägs av Örebro och Kumla kommun- KumBro Vind. Det har skett genom träff och intervjuer med VD och med projektansvarig. Intervju och underlag har sammanställts i en nulägesanalys som utgör ett bra exempel på hur kommuner kan realisera miljöpolitiska mål inom förnybar energi. KumBro vind har faktagranskat innehållet. Till hösten år 2015 avser KumBro vind att ha paketerat erbjudande om andelsägande i vindkraft. Bolaget har sett positivt på att Vindkraft Öst beskriver initiativet och förmedlar kunskap om initiativet. KumBro vind presenterade bland annat initiativet vid Vindkraft Öst nätverksträff och studiebesök den 4 juni 2015. Material bifogas slutrapporten.

En första utbildning genomfördes för Mälardalsrådets miljöutskott direkt efter projekt start. Här kunde projektet delta på en redan inplanerad utbildning för miljöutskottet om lokal förnybar energiproduktion. Vid denna utbildning deltog representanter från noden för näringslivsutveckling från Nätverket för Vindbruk. Temat på utbildningen var lokalt, regionalt och nationellt perspektiv på vindkraft och ett hållbart vindbruk. På utbildningen deltog 36 personer, varav 25 var kommun- eller landstingspolitiker.

Tillsammans med länsstyrelsen i Sörmland anordnades E-day, där projektet deltog och utbildade deltagarna i hur vindkraftläget ser ut globalt, regionalt och lokalt samt om småskalig vindkraft. Dessutom hölls det en workshop där en SWOT-analys gjordes tillsammans med deltagarna för lokal vindkraft för lantbruk. Den visade framförallt att en styrka är att göra sig mer oberoende av elprisfluktuationer samt från de stora elbolagens grepp, en svaghet som lyftes fram var att det har påverkan på närmiljön och det stora motståndet som finns. Totalt deltog 60 personer under E-day, varav de flesta var lantbrukare.

Något som visade sig vid den lokala delen av nulägesanalysen var att det i regionen blir allt vanligare för kommuner och kommunala organisationer att investera i vindkraft på annan ort för att uppnå sina lokala mål. Exempelvis har Eskilstuna kommun genomfört den mest omfattande kommunala upphandlingen av vindkraft någonsin som skall täcka 40 % av kommunens egen elanvändning och det kommunala bostadsbolaget Uppsalahem har under våren 2015 driftsatt sitt vindkraftverk som har upphandlat.

Utbildningen som hölls tillsammans med Mälarenergi genomfördes med temat kommunal upphandling och ägandeformer av vindkraft. Tre föredragshållare med stor erfarenhet av kommunalt ägande och andra ägandeformer föreläste, det inspirerande exemplet om Eskilstuna kommuns upphandling föredrogs samt redogjordes det hur vindkraftsläget ser ut idag på global, nationell och regional nivå. Utbildningsinsatsen avslutades med en gemensam diskussions- och frågestund med föredragshållarna. På utbildningen deltog 19 personer. Kommuner, länsstyrelsen, politiker, lokalt näringsliv fanns representerade på utbildningen.

I Örebro genomfördes en regional utbildning och workshop om handläggning och tillsyn av Vindkraft - Regional utbildning och erfarenhetsutbyte. Vid träffen deltog 20 personer. Teman som gick igenom var vägledning i vindärenden, tillstånds och tillsynsprocesser med bland annat praktiska exempel och erfarenheter från Ludvika kommun. Vid träffen deltog nationella samordnaren för vindkraft Lars Thomsson. På utbildningen deltog det 20 personer.

Dokumentation från träffen finns på:

<http://www.regionorebrolan.se/sv/Regional-utveckling/Energi-klimat-och-miljo1/Energiforsorjning/Vindkraft/>

En avslutande nätverksträff och studiebesök anordnades som en avslutning av projektet. Fokus under nätverksträffen var hur lokala satsningar kan bidra till att uppnå de nationella målen. Här föredrogs drivkrafter bakom och hur tillvägagångssättet har sett ut för Eskilstunas satsning på vindkraft samt gjordes det en djupdykning i hur KumBro arbetar och deras drivkrafter för att utveckla ett hållbart vindbruk. Nätverksträffen avslutades med ett studiebesök till en lantbrukare utanför Örebro som arbetat aktivt med vindkraft under många år och för några år sedan byggt ett 2,3 MWs verk i Mosås. På nätverksträffen deltog 26 personer, de flesta deltog även på studiebesöket.

3.5 Organisation

Projektledningen för detta projekt har delats mellan Energikontoret i Mälardalen och Energikontoret Region Örebro Län. Arbetet har delats upp för respektive energikontors ordinarie geografiska verksamhetsområde, med nära kontakt mellan projektledare via arbetsmöten och kontinuerlig kontakt via telefon och mail.

I projektet har en referensgrupp bestående av projektledare från Energikontoret i Mälardalen och Energikontoret Region Örebro Län, länsstyrelsen i Västmanland och Sörmland, Region Örebro län, KumBro Vind samt Mälarenergi.

4. Projektets övriga resultat och erfarenheter

På utbildningen för Mälardalsrådets miljöutskott deltog det 25 stycken kommun- och landstingspolitiker.

Projektledare har deltagit på samordningsmöten med andra projekt inom nätverket för vindbruk, vilket bland annat har resulterat till innehållet i en utav utbildningarna samt att hålla övriga deltagare i Nätverket för Vindbruket uppdaterade om projektet och vice versa.

Kontakterna inom Nätverket för Vindbruk har varit väldigt bra då upplägget för utbildningarna har bollats med noden för utbildningsfrågor. Noden för näringslivsfrågor bidrog med föreläsare till utbildningen för Mälardalsrådets miljöutskott. Noden för tillsynsfrågor bidrog till föreläsare till utbildningen i Örebro med temat just tillsynsfrågor.

Under projektet har projektledare deltagit på Vind 2014 och spridit information om projektet och dess verksamhet, samt nätverket med övriga projekt från Nätverket för Vindbruk som fanns representerade där.

Projektledare deltog även på Nätverket för Vindbruks kick off för projekteten på Balingsholm.

I inledningen av projektet skickades nyhetsbrev till ca 500 mottagare med information om aktuella projekt i regionen och presentation av projektet Vindkraft Öst Etapp II.

5. Övrigt

Ytterligare en etapp av Vindkraft Öst har beviljats av Nätverket för Vindbruk och startar när detta projekt har avslutats. Fokus under etapp III kommer ligga på att expandera och etablera nätverket till Östergötlands län.

Många av föreläsarna under utbildningarna har kommit från Nätverket för Vindbruk har dessa inte krävt någon större ersättning, detta har gjort att en del medel har blivit över i projektet. För dessa kommer en studieresa att anordnas under hösten. Denna kan ytterligare få upp intresset och arbete med ett hållbart vindbruk i regionen samt stödja arbetet under etapp III.